

Grunnlovsforslag 9

(2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland

Dokument 12:9 (2011–2012)

Grunnlovsforslag fra Hallgeir H. Langeland om endring av Grunnloven § 112 (utvidelse av tidsfristen for å foreslå endringer i Grunnloven)

Til Stortinget

Bakgrunn

I Grunnloven § 112 er det fastsatt regler for hvordan grunnlovsforslag skal foreslås og behandles:

«Viser Erfaring, at nogen Del af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes og paa første, andet eller tredie Storthing efter et nyt Valg og kundgjøres ved Trykken. Men det tilkommer først det første, andet eller tredie Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei [...].»

Grunnlovsforslag må altså fremsettes i løpet av én av de tre første sesjonene i én stortingsperiode, og behandles i løpet av én av de tre første sesjonene i den påfølgende stortingsperioden. Det kan derfor verken foreslås eller behandles grunnlovsforslag i den siste sesjonen før et stortingsvalg.

Forslagsstilleren ønsker å beholde prinsippet om at grunnlovsforslag må fremmes i løpet av én valgperiode, og behandles i den påfølgende valgperioden, men samtidig endre Grunnloven slik at det i framtiden kan bli mulig å foreslå grunnlovsendringer noe nærmere et stortingsvalg enn det er anledning til i dag.

Kortere tidshorisont i mediebildet

I dagens mediebilde blir små saker store, og de store sakene forsvinner. Den mediestyrte dagsordenen har kort horisont og gjerne snevert fokus.

Holdt opp mot det faktum at grunnlovsforslag må fremmes senest ett år før et stortingsvalg, oppnår man i dag den effekten at forslagene er glemt når man kommer til valgdagen.

I perioden 2005 til 2009 ble det for eksempel fremmet forslag om å innføre republikk, om å fjerne odelsretten og om å gi 16-åringer stemmerett. Det ble foreslått å fjerne kravet om tre fjerdedels flertall i Stortinget for å melde Norge inn i EU, og det ble foreslått å grunnlovsfeste retten til å søke asyl.

Det vil ikke være noen overdrivelse å si at ingen av disse konkrete forslagene fikk særlig mye omtale i media i forbindelse med stortingsvalget i 2009. Det vi ser i praksis, er at det er når sakene fremmes, eller når de kommer til behandling i Stortinget, at de har noen sjanse til å få medieoppmerksomhet og dermed bekjentgjøres for velgerne. Begge deler ligger i tid langt unna valgdagen.

Regelen i Grunnloven § 112 bygger på et prinsipp om at grunnlovsforslag skal «hvile» over et stortingsvalg. Dette er en meget viktig demokratisk sikkerhetsventil. Den innebærer at folk skal være informert om og kjenne til viktige grunnlovsendringer før de går til valg, og kan la denne kunnskapen spille en rolle i valget av hvordan de ønsker å bruke sin stemme. Dette prinsippet foreslås ikke endret.

Samtidig bygger § 112 også på et prinsipp om at et grunnlovsforslag skal ligge og «modne» en periode før valg, formodentlig utformet med tanke på at innbyggerne skal ha rimelig tid til nettopp å bli informert om og kjenne til viktige forslag til grunnlovsendringer før man går til valg. Også dette prinsippet må ivaretas og videreføres.

Samtidig må man ta høyde for at spørsmålet om hva som er rimelig tid for å bli kjent med et grunnlovsforslag vil være påvirket av den tiden man faktisk lever i – inkludert erkjennelsen av at en viss tid faktisk også kan være for lenge. I dagens medievirkelighet er ett år svært lenge. Dette taler for at fristen bør være mindre enn ett år, slik den er i dag.

Den grunnlovsfestede tiden for hvor lenge et grunnlovsforslag må «modnes» har faktisk også endret seg gjennom historien. Tiden har blitt kortere og kortere. Fra 1869 til 1905 måtte grunnlovsforslag fremsettes på første storting etter valget, deretter på første eller annet storting etter valg. I 1946 ble dette endret til første, annet eller tredje storting etter valg.

Det foreslås på denne bakgrunn at grunnlovsforslag må kunne fremmes og bekjentgjøres noe nærmere et stortingsvalg enn i dag, med tre ulike alternativer (én måned før valg, tre måneder før valg eller seks måneder før valg).

Ulike alternativer

De tre alternativene fremmes i to ulike versjoner for å ta hensyn til at det også fremmes grunnlovsforslag denne perioden om å avvikle det arvelige monarkiet til fordel for republikk. De to ulike versjonene er tilpasset ulike utfall av dette forslaget.

Alle seks alternativer er dessuten utformet i to alternative språkversjoner (A og B): én i originalspråk, det vil si etter den språknormen som ligger til grunn for den gjeldende grunnlovsteksten, og én i både bokmål og nynorsk, for å ta høyde for at Grunnloven kan bli vedtatt på modernisert bokmål og nynorsk i neste periode.

I alle alternativene er formuleringene om at grunnlovsforslag og vedtatte grunnlovsendringer skal kunngjøres «... ved Trykken...», foreslått strøket. Bakgrunnen for dette er at slike kunngjøringer i en stor og økende grad vil skje digitalt.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

§ 112 skal lyde:

Alternativ 1 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af denne Kongeriget Norges Grundlov bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst een Maaned inden et Stor-*

thingsvalg og kundgjøres. Men det tilkommer først det første, andet eller tredje Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og sendes Kongen til *Kundtgjørelse* som gjældende Bestemmelse i Kongeriget Norges Grundlov.

Alternativ 1 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Kongeriket Norges grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes minst én måned før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes kongen til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Kongeriket Norges grunnlov.

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne grunnlova for Kongeriket Noreg bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst ein månad før eit stortingsval og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegnar som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kongen til kunngjering som gjeldande føresegn i Kongeriket Noregs grunnlov.

Alternativ 2 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af *denne Norges Riges Grundlov* bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst een Maaned inden Storthingsvalg og kundgjøres*. Men det tilkommer først det første, andet eller tredie Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og *sendes til Kundgjørelse* som gjældende Bestemmelse i Norges Riges Grundlov.

Alternativ 2 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Norges rikes grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes minst én måned før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Norges rikes grunnlov.

–

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne Noregs rikes grunnlov bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst ein månad før eit stortingsval og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegner som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kunngjering som gjeldande føresegn i Noregs rikes grunnlov.

Alternativ 3 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af *denne Kongeriget Norges Grundlov* bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst tre Maaneder inden Storthingsvalg og kundgjøres*. Men det tilkommer først det første, andet eller tredie Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og sendes Kongen til *Kundgjørelse* som gjældende Bestemmelse i Kongeriget Norges Grundlov.

Alternativ 3 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Kongeriket Norges grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes minst tre måneder før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes kongen til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Kongeriket Norges grunnlov.

–

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne grunnlova for Kongeriket Noreg bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst tre månader før eit stortingsval og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegner som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og

sekretær og sendast til kongen til kunngjering som gjeldande føresegn i Kongeriket Noregs grunnlov.

Alternativ 4 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af *denne Norges Riges Grundlov* bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst tre Maaneder inden Storthingsvalg og kundgjøres*. Men det tilkommer først det første, andet eller tredje Storting efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og *sendes til Kundgjørelse* som gjældende Bestemmelse i *Norges Riges Grundlov*.

Alternativ 4 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Norges rikes grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes minst tre måneder før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Norges rikes grunnlov.

–

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne Noregs rikes grunnlov bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst tre månader før eit stortingsvalg og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegner som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kunngjering som gjeldande føresegn i Noregs rikes grunnlov.

Alternativ 5 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af *denne Kongeriget Norges Grundlov* bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst seks Maaneder inden Storthingsvalg og kundgjøres*. Men det tilkommer først det første, andet eller tredje Storting efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedele af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og sendes Kongen til *Kundgjørelse* som gjældende Bestemmelse i Kongeriget Norges Grundlov.

Alternativ 5 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Kongeriket Norges grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes minst seks måneder før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes kongen til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Kongeriket Norges grunnlov.

–

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne grunnlova for Kongeriket Noreg bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst seks månader før eit stortingsvalg og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føreseg-

ner som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kongen til kunngjering som gjeldande føresegn i Kongeriket Noregs grunnlov.

Alternativ 6 A (originalspråk):

§ 112

Viser Erfaring, at nogen Del af *denne Norges Riges Grundlov* bør forandres, skal Forslaget derom fremsættes *mindst seks Maaneder inden Storthingsvalg, og kundgjøres*. Men det tilkommer først det første, andet eller tredje Storthing efter næste Valg at bestemme, om den foreslaaede Forandring bør finde Sted eller ei. Dog maa saadan Forandring aldrig modsige denne Grundlovs Principer, men alene angaa Modifikationer i enkelte Bestemmelser, der ikke forandre denne Konstitutions Aand, og bør to Trediedelev af Storthinget være enige i saadan Forandring.

En saaledes vedtagen Grundlovsbestemmelse underskrives af Storthingets Præsident og Sekretær og *sendes til Kundgjørelse* som gjældende Bestemmelse i *Norges Riges Grundlov*.

Alternativ 6 B (bokmål og nynorsk):

§ 112

Viser erfaring at noen del av denne Norges rikes grunnlov bør endres, skal endringsforslag fremsettes

minst seks måneder før et stortingsvalg og kunngjøres. Men det tilkommer først det første, annet eller tredje storting etter neste valg å bestemme om den foreslåtte endring skal finne sted eller ei. En slik endring må likevel aldri motsi denne grunnlovs prinsipper, men bare angå modifikasjoner i enkelte bestemmelser som ikke endrer denne konstitusjons ånd, og to tredjedeler av Stortinget må være enige i en slik endring.

En grunnlovsbestemmelse som er vedtatt på denne måte, skal underskrives av Stortingets president og sekretær og sendes til kunngjøring som gjeldende bestemmelse i Norges rikes grunnlov.

—

§ 112

Viser røynsla at nokon del av denne Noregs rikes grunnlov bør endrast, skal framlegget om endring leggjast fram minst seks månader før eit stortingsvalg og kunngjerast. Men det er fyrst det fyrste, andre eller tredje stortinget etter neste val som avgjer om endringa skal gjerast eller ikkje. Ei slik endring må likevel ikkje stri mot prinsippa i denne grunnlova, men berre gjelde modifikasjonar i einskilde føresegnar som ikkje endrar ånda i denne konstitusjonen, og to tredjedelar av Stortinget må vere samde i ei slik endring.

Ei grunnlovsføresegn som er vedteken på denne måten, skal underskrivast av Stortingets president og sekretær og sendast til kunngjering som gjeldande føresegn i Noregs rikes grunnlov.

28. september 2012

Hallgeir H. Langeland

Referert i Stortingets møte 28. september 2012.

«Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje storting etter neste valg.»

Dag Terje Andersen
president